

A könyvtárosok által összeállított listák több mint 20 témakörben csoportosítva közlik az Interneten található üzleti és gazdasági témájú lelőhelyeket.

A hírcsoportok közül a *misc.entrepreneur* a kisvállalkozások nyilvános fóruma, de mióta elárasztották a tömeges hirdetések, sokkal hasznosabb a *misc.entrepreneur.moderated*, amelyben nem engedélyezik a hirdetések megjelentetését.

A franchise-zal kapcsolatos témák találhatók az *alt.business.franchise* hírcsoportban. További üzleti vonatkozású hírcsoportok az *alt.business.import-export* és az *alt.business.misc*.

Információk online szolgáltatóknál

Az internetes hozzáférést biztosító cégek többsége kínál felhasználói számára üzleti információkat és felhasználói fórumokat pl. a kisvállalkozásokkal kapcsolatos kérdések megvitatására.

America Online

Az America Online vállalkozói övezete (Entrepreneur Zone = Ezone) az egyik legfontosabb közönségszolgálati hely. Különböző faliújságokon lehet üzeneteket elhelyezni pl. hírlevélkiadás, külkereskedelem, marketing, public relations, multilevel marketing témakörökben. Hálózatok szolgálnak fórumként egyes tevékenységi körök (desktop publishing, számvitel, utazásszervezés, biztosítás stb.) számára. Online konferenciákat is lehet itt szervezni.

Megtalálhatók az övezeten a különböző alapítványok, vállalkozói szervezetek híryanagái, de az USA Sárga Oldalak vagy a kisvállalkozásokat segítő nonprofit szervezetek listája is. Akinek gyakran van szüksége kisvállalkozásokkal kapcsolatos információra, az Ezone bőséges tartalma önmagában is indokolja, hogy az America Online felhasználója legyen.

Prodigy

A Prodigy többek között az általános vállalkozási témák iránt érdeklődők és a lakásukon dolgozók számára biztosítja a véleménycsere lehetősé-

gét, de a LEXIS-NEXIS kisvállalkozási információs szolgálata is elérhető itt.

CompuServe

A CompuServe-nél szakértők üzemeltetik az otthonukban dolgozók fórumát, ahol nemcsak olyan speciális kérdéseket vitatnak meg, mint az otthoni munkaszervezés, irodakialakítás, gyerekek melletti munkavégzés, hanem általános, bármilyen vállalkozást érintő témákat is, mint a könyvelés, számvitel, a jogi előírások, emberi erőforrások stb.

Ugyancsak itt érhető el az Entrepreneur Magazin Kisvállalkozási Fórum (Small Business Square) nevű szolgáltatás, amely folyóiratcikkeket, napi üzleti híreket tesz közzé, és kapcsolódási lehetőséget biztosít a magazin kisvállalkozási fórumához. Friss üzleti ajánlatokat, vállalkozásindítási, marketing-, pénzügyi, üzletviteli, jogi, szoftver- stb. információkat tartalmaz.

Microsoft Network

A Microsoft Network előfizetői a vállalkozói eszköztárhoz (CCH Business Owner's Toolkit) juthatnak hozzá, amely a vállalkozásindítás és üzletvitel, valamint jogi előírások témakörben szolgáltat információkat, de előre szerkesztett üzleti levelezési sablonokat, adózási és jogi űrlapokat is kínál felhasználásra, bár némelyikért külön is fizetni kell. Külön rovat elemzi a legújabb adózási szabályok kisvállalkozásokat érintő részét.

Az Edward Lowe-alapítványnál dolgozó Tim Dixon szerint a közönségszolgálatok és az Internet annyi hasznos információt kínál, hogy „a kisvállalkozások ezek segítségével ledolgozhatják a nagyokkal szembeni hátrányukat”. Az online elérhető információk természetesen nem garantálják a sikert, a hozzáértő vállalkozók azonban megtarthatják naprakész tájékozottságukat a folytonosan változó üzleti környezetben.

/PACK, T.: Online resources for small businesses and entrepreneurs. = Database, 19. köt. 3. sz. 1996. p. 52–59./

(Gombos László)

Üzleti információk Kelet-Európából

A tapasztalt informatikusok tudják, a kezdők pedig nagyon gyorsan megtanulják, hogy nem a cégalapítási adatbázisok jelentik a céginformációk egyetlen, mindenre kiterjedő forrását. Az érdeklődő üzletember számára sokszor fontosabb információt tartalmaz az a hír pl., hogy egy vállalat bevételeinek

növekedésére számít, jelentősebb üzletet kötött, vagy veszteségeket kénytelen elkönyvelni. Hasonló jelentősége van a szaksajtóban közzétett negyedéves mérlegadatoknak, a tudományos konferenciákon bejelentett műszaki eredményeknek, vagy az adott régióban végbemenő politikai változásoknak.

A vállalatokról tájékozódó információs szakemberek számára bevett eljárás, hogy a cé adatbázisokból megkapott információkat üzleti hírekkel és cégjelentésekkel egészítik ki. A híranyag értéke azonban földrajzi térségenként jelentősen különbözik.

A kelet-európai vállalatokról számos forrásból lehet információkat szerezni. Ebben az esetben azonban a következő szempontokat kell figyelembe venni:

- Ugyanolyan súllyal vehető-e számításba a kelet-európai vállalatokról szóló információ, ha a nyugat-európai vagy az észak-amerikai forrásban jelenik meg, mint ha azt egy kelet-európai forrás közli?
- Nem kell-e valamely ország gazdasági helyzetét is figyelembe venni, ha egy vállalatról szóló információt értékelünk? Elég kelet-európai információforráshoz lehet-e hozzájutni ennek tisztázása érdekében?
- Mi a helyzet a nyelvvel? Megérti-e vagy le tudja fordítani az olvasó például egy cseh vállalatról cseh nyelven megszerezhető információt? Vagy hagyja egyszerűen figyelmen kívül?
- Milyen szempontok befolyásolhatták az információ közreadóját? Politikai, gazdasági vagy vállalati érdekek, esetleg mindegyik? Ki lehet-e szűrni az így létrejövő torzulást?
- Milyen források maradnak látókörön kívül, ha a keresést csak az elektronikus úton elérhető forrásokra, az online adatbázisokra korlátozzuk?

E kérdéseket persze nem csak a kelet-európai vállalatokkal kapcsolatban kell feltenni. Még Észak-Amerikában is van olyan vegyes vállalat, amelyről spanyol, kínai vagy japán nyelven jelenik meg értékes helyi információ, ráadásul online nem is elérhető forrásokban.

Üzleti hírek a régióból

A kelet-európai vállalatokkal kapcsolatos helyi információ megszerzésében a legtöbb kutatót leginkább a nyelvtudás hiánya korlátozza.

Az Internet nagy előnye, hogy bármilyen nyelven meg lehet jelenni rajta. Ez egyben az egyik legnagyobb hátránya is. A nemzetközi üzlet nyelve ugyanis egyre inkább az angol, és az Interneten egyéb nyelven megjelenő helyi publikációk egyrészt aláássák az éppen kialakuló egységes kommunikációt, másrészt pedig előnyt jelentenek a több nyelvet használni képes cégeknek.

Korábban az amerikai üzleti szakértők megdöbbenve néztek egy-egy eldugott régióban működő vállalat vezetőinek nyíltságára, amellyel üzleti stratégiájukat minden óvatosság nélkül tárták a nyilvánosság elé a helyi sajtóban. Az online adatbázisok és különösen az Internet megjelenésével persze már ezek a vezetők is körültekintőbbek lettek.

Az újabb választóvonal a nyelvtudás. Ha egy gdański gyárvezető nyíltan feltárja üzleti elképzeléseit a lengyel nyelven megjelenő helyi lapban, feltételezhetnénk, hogy Gdańskon kívül (de Lengyelországon kívül biztosan) senki sem olvassa el a cikket. A mai világban azonban az információhoz jutás nemcsak jelszó és intelligencia, hanem nyelvi felkészültség kérdése is. Ha egy nyilatkozat lengyel nyelven lát napvilágot, még nem elég biztosíték arra, hogy titok marad.

Következő nehézség, hogy a kelet-európai információk nem strukturált adatbázisokba szervezve, hanem szétszórva jelennek meg az Interneten, nehezebb a forrásokat azonosítani, és semmi garancia nincs az online források élettartamára. Még a *Pravda* megjelenése is veszélyben forog.

A körültekintő kereső felteszi a kérdést, hogy az adott kiadvány szerkesztői miért döntöttek az Interneten való megjelenés mellett. Hírnévhez akarnak jutni? Meg szeretnének gazdagodni? Dezinformációt akarnak közzétenni? Reklámozni akarnak magukat? Korábban legalább lehetett tudni, hogy például a *Business Dateline* adatbázis miért kezdte meg működését: létrehozójának, a UMI-nak bevételekre volt szüksége. A folyamatban mindenki részt vett, aki fizető felhasználóként hozzájárult az adatbázis működéséhez.

Amikor viszont egy bolgár, magyar vagy cseh újság jelenik meg az Interneten, illetve egy bolgár, magyar vagy cseh egyetemista tesz fel válogatott híreket a helyi sajtóból a honlapjára – nincs fizető felhasználó (az olvasó nem fizet a publikálónak, legalábbis egyelőre nem).

Lényegesebb azonban, hogy semmi garancia nincs a stabilitásra. Az egyetemi hallgatók honlapjai például tartalmazhatnak néhány érdekes kulturális hírt, üzleti szempontból viszont teljesen használhatatlanok. Általában véve szerencsésebb a kelet-európai híreket a helyi hírügynökségek lapjairól beszerezni.

Érdekes információk szerezhetők például néhány cseh újság, például a *Svobodne Slovo* lapjairól, mely a Czech Express szerverén (<http://www.cesnet.cz>) tekinthető meg. Az érdeklődőt Dvorák zenéje fogadja. A legtöbb hírforrás cseh nyelven található, érdekes viszont, hogy a gazdasági adatok ridegsége mennyire feloldható az országgal kapcsolatos kulturális információk elegyítésével.

Egyre több kelet-európai ország közül angol nyelvű híreket is. A *gopher://smile.srce.hr* címen elérhető horvát szerver nemcsak azért említésre méltó, mert horvát híreket angol nyelven tartalmaz, hanem azért is, mert felhívja figyelmet arra, hogy az Internet nem korlátozódik a World Wide Webre. Tulajdonképpen a kelet-európai kiadványok nagy része Gopher szerveren érhető el.

Gazdasági vállalkozások is tesznek közzé az Interneten kelet-európai híreket. A Central European Online Navigator című összeállítást (<http://www.ceo.cz>) például az Ein, Inc. nevű cég szolgáltatja, amelynek Prágában és Bethesda-ban (USA, Maryland) is vannak irodái.

Források gyűjteményei

A kelet-európai hírforrások összegyűjtése nem könnyű feladat, bár többen is nekigyürkőztek. Gerben Vosnak a <http://www.cs.vu.nl/~7Egerben/news.html> címen, Hollandiában található gyűjteménye ugyan nem mindig naprakész, de azért használható. A másik szerver (<http://www.freenet.mb.ca/community/media/newspapers/europe.html>) Kanadában működik, és az összes európai hírforrást felsorolja.

Steve Outing listája az európai online újságokról a <http://www.mediainfo.com/ephone/paper/nphm/e-papers/e-papers.europe.html> címen érhető el.

A Wright State University lapja (<http://www.coba.wright.edu/bie/paper.htm>) nagyrészt máshol már közzétett anyagokat tartalmaz, de néhány egyedi újságcím is van rajta.

Általában véve elmondható, hogy egyik forrás sem tekinthető teljesnek, aki alaposan akar tájékozódni, több címet is átnéz közülük. A legtöbb újság az Interneten érhető el, de a hagyományos online hostokon nincsenek meg. A kevés kivételnél viszont nagy különbség figyelhető meg. Az angol nyelvű hetilapként megjelenő *Budapest Business Journal* és ikerkiadványa, a *Warsaw Business Journal* az Interneten (<http://budapest.buinsnews.com>, illetve <http://warsaw.buinsnews.com>) és a LEXIS-NEXIS hoston a World Library adatbázisban is elérhető. Az utóbbi 1994 januárjától, illetve 1995 áprilisától kezdve a lapok teljes anyagát tartalmazza a friss híryanaggal együtt, viszont a webhely gyakorlatilag használhatatlan komoly keresés céljára.

Hírügynökségi anyagok Kelet-Európáról

A régió iránt megnövekedett érdeklődés eredményeképpen a Reuters, a Dow Jones, az Agence France Presse és az Associated Press egyaránt nyitott irodákat kelet-európai országokban. Híranyagaik elérhetők a főbb online hostokon (DIALOG, DataStar, LEXIS-NEXIS, Dow Jones News/Retrieval, NewsNet, FT Profile).

Néhány kelet-európai hírügynökség anyaga is hozzáférhető, ha csak részben is, és nem is a teljes anyag angolul. A Textline adatbázis részeként lekérdezhető PAP Business News ugyan angol nyelven van, de a lengyel hírügynökség

anyagának csak egy részét tartalmazza. A teljes anyagot az Interneten (<http://www.pap.waw.pl>) lehet megtalálni, de csak lengyelül.*

Az amerikai és a nyugat-európai újságok is közölnek cikkeket a kelet-európai gazdasági/kereskedelmi témákról, némelyikük a kelet-európai hírügynökségi jelentéseket jelöli meg forrásként. A kelet-európai gazdasággal foglalkozó több *Financial Times* hírlevél is kereshető a NewsNeten, az IAC Newsletter Database-ben és a PROMT-ban is.

Az ismertebb adatbázisok közül a Textline, a GlobalBase, a Delphe, a PROMT és a Business & Industry is tartalmaz információt a régió országról és üzleti életéről.

Az Economist Intelligence Unit (EIU) országjelentései elismerten megbízható adatokat és előrejelzéseket tartalmaznak. Online formában a DIALOG-on, a LEXIS-NEXIS-ben és a Profoundban kereshető. A Profound ezenkívül más országjelentéseket is tartalmaz. A Quest Economics, amely egyes vállalatokról neves pénzügyi intézetek által készített jelentéseket közöl, online módon a DataStar, a Dow Jones News/Retrieval, az FT Profile és a Genios hostnál található meg.

Néhány kelet-európai ország központi bankja vagy statisztikai hivatala teszi hozzáférhetővé adatainak nagy részét az Interneten. Az észt központi bank pl. (<http://www.ee/epbe/>) nemcsak saját országa adatait közli, hanem össze is hasonlítja azokat az orosz adatokkal. Nem nehéz azonban a román gazdasági adatokat sem megtalálni (<http://www.halcyon.com/rompr> és <http://www.RomaniaBusiness.com>). A lengyel kormány honlapján (<http://158.66.233.27/wel-comee.html>) számos érdekes kormánydokumentum is olvasható.

Az üzleti híreknél mindig óvatosságnak kell lenni, különösen az Interneten megjelenő anyagok esetén. Még a nemzeti hírügynökségek által közölt, kormányzati körökből származó információ is tartalmazhat tudatos vagy önkéntelen torzításokat, szépítéseket. Lehetőség szerint össze kell hasonlítani azokat a nem európai forrásból származó adatokkal.

Összegezve: Kelet-Európa az üzleti információk terén hitelesség, aktualitás és hozzáférhetőség tekintetében a vadnyugathoz hasonlítható.

* Az MTI teljes sajtóanyaga online kereshető az MTI Sajtóadatbankjában. – A lekt.

/OJALA, M.: The news of Eastern Europe. = Online, 20. köt. 6. sz. 1996. p. 44–48.

(Gombos László)